

SULAMA ALANLARINDA ARAZİ DÜZENLENMESİNE DAİR TARIM REFORMU KANUNU UYGULAMA YÖNETMELİĞİ

Bakanlar Kurulu Karar Tarihi - No: 11/06/1985 - 85/9588

Dayandığı Kanun Tarihi - No: 22/11/1984 - 3083

Yayımlandığı Resmi Gazete Tarihi - No: 29/06/1985 - 18796

BİRİNCİ BÖLÜM : Amaç ve Tanımlar

Amaç

Madde 1 - Bu yönetmelik, 1 Aralık 1984 tarihinde yürürlüğe giren 3083 Sayılı Sulama Alanlarında Arazi Düzenlemesine Dair Tarım Reformu Kanununun uygulanması ile ilgili hususları düzenler.

Tanımlar

Madde 2 - Bu yönetmelikte geçen,

- 1) Kanun: 22 Kasım 1984 tarih ve 3083 sayılı Sulama Alanlarında Arazi Düzenlemesine Dair Tarım Reformu Kanunu,
- 2) Bakanlık: Tarım Reformu Genel Müdürlüğünün bağlı olduğu, Tarım Orman ve Köyişleri Bakanlığını,
- 3) Genel Müdürlük: Tarım Reformu Genel Müdürlüğünü,
- 4) Bölge Müdürlüğü: Tarım Reformu Bölge Müdürlüğünü,
- 5) Bağ, Bahçe ve Ağaçlık Arazi: Uygulama tarihinde dönümden en az, 6831 Sayılı Orman Kanununa göre Yapılacak Orman Kadastro ve Aynı Kanunun 2/B Maddesinin Uygulanması Hakkında Yönetmelik'te cinsi ve sayısı yazılı ağaç, ocak, kök veya fidan bulunacak şekilde kültüre tabi tutulmuş arazileri,
- 6) Proje Alanı: Bir projenin uygulanacağı sınırlar içerisinde kalan alanı,
- 7) Az Topraklı Çiftçi Ailesi: Dağıtım normundan daha az toprağa sahip bulunan çiftçi ailesini,
- 8) Köy Gelişme Alanı: Mevcut köylerin iskan yönünden geliştirilme alanlarını,
- 9) Yeni Köy Yerleşme Alanı: Kurulması planlanan yeni iskan alanlarını,
- 10) Çayır: Taban suyunun yüksek bulunduğu veya sulanabilen yerlerde, biçmeye elverişli yem üreten ve genellikle kuru ot üretimi için kullanılan ve özel mülkiyette olmayan araziye,
- 11) Mera: Bir veya birkaç köy veya beldeye münferiden veya müştereken hayvanlarını otlatmaları ve otundan yararlanmaları için tahsis edilen araziye,

12) Yaylak: Bir veya birkaç köy veya beldeye münferiden veya müştereken hayvanları ile birlikte yaz mevsimini geçirmeleri, hayvanlarını otlatmaları ve otundan yararlanmaları için tahsis edilen araziyi,

13) Kışlak: Bir veya birkaç köy veya beldeye, münferiden veya müştereken hayvanlarını kış mevsiminde barındırmaları ve otundan yararlanmaları için tahsis edilen araziyi,

14) Fon: Tarım Reformu Fonunu,

15) Banka: T.C. Ziraat Bankasını,

16) (Değişik bent: 14/05/2001 - 2001/2505 S.Yön./1. md.)(*)(**) Tarımsal Arazi Kullanım Planlaması: Uygulama alanlarında ülkesel ve bölgesel planlara uygun olarak çevre kaynaklarının rasyonel kullanımını sağlamak için toprak, su, iklim ve çevre verileri ile tarımsal üretim ve tarımsal potansiyel dikkate alınarak hazırlanan tarımsal alan ile tarım dışı alanların belirlendiği planlardır.

ifade eder.

NOT : (*) 14/05/2001 karar tarihli ve 2001/2505 karar sayılı, 29/06/2001 tarih ve 24447 sayılı R.G.'de yayımlanan yönetmeliğin 1. maddesi ile değiştirilen bend için Tarihçeye bakınız.

(**) Bu değişiklik, 14/05/2001 karar tarihli ve 2001/2505 karar sayılı, 29/06/2001 tarih ve 24447 sayılı R.G.'de yayımlanan yönetmeliğin 4. maddesi gereğince, 02/05/2001 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girmiştir.

TARİHÇE : 1 - 14/05/2001 karar tarihli ve 2001/2505 karar sayılı, 29/06/2001 tarih ve 24447 sayılı R.G.'de yayımlanan yönetmeliğin 1. maddesi ile değiştirilen bend metni:

16) (Ek bent: 02/05/2001 - 2000/1860 S.Yön./1. md.) Arazi Kullanım Planı : Ülkesel ve bölgesel diğer planlara uygun olarak çevre kaynaklarının rasyonel kullanımını sağlamak için belediye mücavir alanları ile turizm alan ve merkezleri dışında kalan arazide, tarımsal üretim, sanayii, rekreasyon, şehirselleşme, turizm gibi araziye yönelik kullanım talepleri ile, toprak, su, iklim ve çevre karakterlerinin göz önünde bulundurularak, değerlendirilmesi ve birbirleriyle olan ilişkilerini belirleyen rasyonel arazi kullanım planını,

Hukuki Dayanak

Madde 3 - Kanununun 25 inci maddesi, bu yönetmeliğin hukuki dayanağını teşkil eder.

İKİNCİ BÖLÜM : Genel Esaslar

Uygulama Bölgesinin İlanı

Madde 4 - Kanunda tesbit edilen amaçların gerçekleştirilmesinde önceliği bulunan yerler, Genel Müdürlükçe Bakanlık Makamına sunulur.

Bakanlıkça, bu yerlerin uygulama bölgesi olarak ilan edilmesinde fayda görülmesi halinde, karar alınmak üzere Bakanlar Kuruluna teklif edilir. Bakanlar Kurulunca, teklifin uygun görülmesi halinde de bu yerler uygulama bölgesi olarak ilan edilir.

Bir yerin Kanununun 1 inci maddesinin g fıkrası sebebiyle uygulama alanı olarak tesbiti gerektiğinde, Milli Güvenlik Kurulu'nun görüşü alınır.

Bakanlar Kurulu Kararı, kamulaştırma ve diğer işlemler bakımından Kamu Yararı Kararı sayılır. Bu Karar Resmi Gazetede, yayımlanır.

(Değişik fıkra: 02/05/2001 - 2000/1860 S.Yön./2. md.)(* Uygulama bölgesi olarak belirlenen yerlere ait 1/5000 ölçekli güncelleştirilmiş standart topografik kadastral haritalar, bu haritalar yoksa güncelleştirilmiş mevcut kadastral haritalar, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünden temin edilir. Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünce uygulama alanının etüdü yapılarak arazi kullanma kabiliyet sınıfları tespit edilir ve temin edilen haritalara işlenir.

NOT : (*) 02/05/2001 tarih ve 2000/1860 sayılı Yönetmeliğin 2. maddesi ile değiştirilen fıkra için Tarihçeye bakınız.

TARİHÇE : 1 - 02/05/2001 tarih ve 2000/1860 sayılı Yönetmeliğin 2. maddesi ile değiştirilen fıkra metni:

Uygulama bölgesi olarak belirlenen yerlere ait Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünden temin edilecek olan 1/5000 ölçekli standart topoğrafik kadastral haritalar, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğüne gönderilir. Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü, toprak etüt raporları ve arazi kullanma kabiliyet sınıflarını, Genel Müdürlük ile müştereken belirlenecek süre içerisinde tesbit eder ve standart topoğrafik kadastral haritalara işlenmiş olarak iade eder.

Temlik Tasarrufların Durdurulması

Madde 5 - Uygulama alanlarında Bakanlar Kurulu Kararının Resmi Gazetede yayımı tarihinden itibaren, beş yıl süre ile gerçek kişilerle özel hukuk tüzel kişilerine ait arazilerin mülkiyet ve zilyetliği, devir, temlik ve ipotek edilemez ve satış vaadine konu olamaz. Sulama alanlarında sulama şebekesi tamamlanıp sulamaya geçinceye kadar ilave kısıtlama süresi de beş yılı aşamaz.

Kısıtlamalar, Bakanlar Kurulu Kararının Resmi Gazetede yayımı ile birlikte uygulama bölgesindeki Tapu Sicil Muhafızlıkları tarafından tapu siciline resen şerh edilir.

Kısıtlama Süresi İçinde Satış İzni

Madde 6 - Kısıtlama süresi içinde arazisini ve varsa üzerindeki tesisleri satmak isteyen gerçek ve özel hukuk tüzel kişilerinin müracaatları halinde, Bölge Müdürlüğü altmış gün içinde bunların kamulaştırılmasına lüzum görüp görmediğini ilgilisine bildirir. Arazinin kamulaştırılmasına lüzum görülmediği takdirde, dağıtım normundan daha büyük parsellerin, bölge için tesbit edilen dağıtım normundan daha küçük parçalara, dağıtım normundan daha küçük parsellerin ise hiçbir şekilde bölünmeme şartı ile satışına izin verilir.

Kısıtlama süresi içinde diğer kamu kuruluşlarınca yapılacak kamulaştırmalarda birinci fıkraya hükümleri uygulanmaz.

Belgelerin Temini

Madde 7 - Uygulama bölgesinin ilanından itibaren bölgenin tapu kayıtları veya tapu tesbit tutanakları Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünce, sulama projesi içindeki sulanan yerler tapulama paftalarına işlenmiş olarak ilgisine göre Devlet Su İşleri veya Köy Hizmetleri Genel Müdürlüklerince, Hazine arazisi ile ilgili tahsis ve kiralama işlemleri hakkındaki gerekli bilgi ve belgeler ise Maliye ve Gümrük Bakanlığınca altmış gün içinde Genel Müdürlüğe verilir.

Arazi Bildirimi

Madde 8 - Uygulama bölgesinin ilan edilmesinden itibaren üç ay içinde arazi malikleri, müşterek ve iştirak halindeki mülkiyette temsilci, hissedarlardan herhangi biri veya tamamı, velayet ve vesayet altındakiler için kanuni temsilcileri, tüzel kişiler için temsile yetkili olanlar, mülkiyeti ihtilafı arazide hak iddiasında bulunanların herbiri, uygulama alanı içinde bulunan arazilerini, matbu bildirim formlarında göstermek ve bu formları, ilgili Bölge Müdürlüğüne vermek veya göndermekle yükümlüdür.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM : Sahibine Bırakılacak Arazi Miktarı

Arazi Varlığının Hesabı

Madde 9 - Gerçek kişilerle, özel hukuk tüzel kişilerinin arazi varlığı, kişilerin uygulama bölgesindeki tapulu arazisine, tapulamanın henüz sonuçlanmamış olduğu hallerde askı süresi bitmiş tapulama tesbit tutanaklarında belirtilen arazisi ile iştirak halinde ve müşterek mülkiyet durumundaki hissesine düşen arazi miktarı ilave edilmek suretiyle bulunur.

Sahibine Bırakılacak Arazi Miktarı ve Kamulaştırma

Madde 10 - Uygulama bölgesinde, gerçek kişilerle özel hukuk tüzel kişilerinin bağ, bahçe ve ağaçlık arazisi ile örnek işletmesi hariç mülkiyetinde bulunan tarım topraklarından, dağıtım normunun on katını aşan veya Bakanlar Kurulunca arttırılan miktarlardan fazla olan kısmı ile varsa üzerindeki tarımsal yapı ve tesisler, bedelleri nakden ve peşin ödenmek suretiyle Genel Müdürlük tarafından kamulaştırılır ve geri kalan kısmı kendilerine bırakılır.

Bakanlar Kurulunca Kanunun birinci maddesinin (g) bendine göre uygulama alanı olarak ilan edilecek diğer alanlarda, gerektiğinde arazi ve diğer gayrimenkullerin tamamı kamulaştırılabilir.

Sahibine bırakılacak arazi miktarının hesabında, arazinin bir kısmı sulu, bir kısmı kuru ise, aynı zirai işletme gelirinin sağlanabilmesi için arazi sınıfları da dikkate alınmak suretiyle sulu arazi kuru araziye tahvil edilir.

Toprak Seçimi

Madde 11 - Sahibine bırakılacak toprak, mümkün olduğu kadar toplu halde ve işletmeyle ilgili yapı ve tesislerden yararlanmaya en elverişli biçimde, malik veya kanuni temsilcisi tarafından seçilir.

Seçim hakkı, toprakların düzenli biçimde dağıtılmasını ve verimli şekilde işletilmesini engelleyecek tarzda kullanılamaz.

Seçim hakkı, malik veya kanuni temsilcisi bulunamaz veya Bölge Müdürlüğünün talebinden itibaren otuz gün içinde birinci fıkra uyarınca kullanılamaz veya ikinci fıkra uyarınca yerinde kullanılmaz ise, seçim, bu madde esaslarına göre Bölge Müdürlüğünce yerine getirilir.

Müşterek Mülkiyette Hissenin Kamulaştırılması, Taksim ve İfrazı

Madde 12 - Bölge Müdürlüğü, kamulaştırılacak hisse oranını önceden tesbit ederek, durumu müşterek maliklere bildirir. Müşterek maliklerin otuz gün içinde muvafakatlarını bildirmeleri halinde, kamulaştırılmasına karar verilen hisse miktarı, ifraz krokisi de hazırlanarak kamulaştırma kararı ile birlikte müşterek maliklere bildirilir ve tapuya tescil için gönderilir.

Hazırlık Dosyası

Madde 13 - Bölge Müdürlüğü, kamulaştırmaya muhatap olacak her şahsa ait taşınmaz malların tapu kayıtlarını, kamulaştırılacak ve sahibine bırakılacak arazi miktarlarını, mal sahiplerinin kanuni ikametgah ve adresini, aile nüfus listesini, vergi beyanı ve vergi değerlerini, beyan bulunmadığı hallerde beyan yerine geçecek takdir değerlerini, tarımsal gelirin hesaplanmasında kullanılacak değerleri, toprak sınıflarını ve devletçe sulanan arazinin sınırlarını, toprak seçimini gösteren bilgi ve belgeleri de ihtiva eden bir hazırlık dosyası tanzim eder.

Bedel Takdir Komisyonu

Madde 14 - Bedel Takdir Komisyonu, üçü Genel Müdürlükçe görevlendirilen beş üyeden teşekkül eder. Diğer iki üye mahallin en büyük mülki amirince seçilir. Seçim sırasında yedek üyeler de aynı usullerle belirlenir.

Uygulama alanındaki iş durumuna göre birden fazla bedel takdir komisyonu kurulabilir.

Komisyon üyelerinin hizmet süresi bir yıldır. Süresi biten üye yeniden görevlendirilebilir. Komisyon üyeleri göreve başlamadan önce Sulh Hukuk Mahkemesinde yemin ederler.

Bedel Takdir Komisyonlarının görevi, kamulaştırılarak arazi ile varsa üzerindeki zirai yapı ve tesislerin bedelini tesbit etmektir.

Komisyonlar, görevlerinin gerektirdiği her türlü bilgi ve belgeyi kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve özel hukuk tüzel kişilerinden istemeye yetkilidir.

Komisyon, bütün üyelerin katılması ile toplanır. Kararları çoğunlukla alır. Kararlar komisyon başkanı ve üyelerince imza edilir. Karşı görüşte bulunan üye, karşı oy sebebini yazıp, kararı imzalamak zorundadır.

Komisyon üyeleri Bölge Müdürlüğünce yapılacak tebligat üzerine çalışmalara başlar. Faaliyetlerini, Bölge Müdürlüğünce tesbit edilen önceliklere göre yürütür.

Bedel takdir komisyonları, uzmanlıkları dışında kalan konularda, kamulaştırılacak malın cinsine göre bilirkişilerden görüş alabilir.

Kamulaştırılacak gayrimenkullerin sahipleri ile bunların usul ve furuu, karı-koca veya üçüncü derece dahil kan ve sıhri hısımları komisyonlara katılamaz ve görüş bildiremez.

Bedel takdir komisyonunun başkan ve üyelerinin ücretleri, Genel Müdürlükçe tesbit edilecek esaslar dahilinde Fon'dan karşılanır.

Bedel Takdiri

Madde 15 - Bölge Müdürlüğü bedel takdiri yapılacak arazi ve şahıslarla ilgili dosyaları komisyona gönderir.

Bölge Müdürlüğünün tebligatı ile çalışmaya başlayan Bedel Takdir Komisyonu, bedelin takdir edileceği günü tesbit eder, bunu ilgililere ve bilgisine başvuracağı bilirkişiye de bildirir.

Bedel Takdir Komisyonu, tespit edilen günde kamulaştırılacak arazinin bulunduğu yere giderek, araştırmasını yapar. Hazır bulunan ilgilileri de dinledikten sonra taşınmaz malın rayiç bedelini tesbit eder ve raporunu tesbit tarihinden itibaren onbeş gün içinde Bölge Müdürlüğüne verir.

Kamulaştırma Kararı

Madde 16 - Kamulaştırma kararı, Bölge Müdürünün başkanlığında, Kamulaştırma - Topplulaştırma ve Dağıtım Şubesi Müdürü ile ilgili uzmandan müteşekkil üç kişilik bir heyet tarafından alınır.

Kamulaştırma kararı, Genel Müdürün veya yetkili kıldığı kişinin onayı ile kesinleşir.

Kamulaştırma Bedelinin Ödenmesi

Madde 17 - Kamulaştırma bedelleri hak sahipleri adına bankaya yatırılır. Ancak, kamulaştırma konusu olan taşınmaz malın aynının ihtilafı halinde, bedelin ödenebilmesi için hak sahibinin kamulaştırılan taşınmaz malın maliki olduğunu belgelendirmesi gerekir.

Tescil ve Tahliye

Madde 18 - Tebliğ edilen kamulaştırma işlemine karşı idari ve adli yargıya başvurulmadığı veya bu konuda açılan davaların kesin olarak sonuçlanmasına rağmen, taşınmaz mal sahibinin ferağ vermemesi halinde, Bölge Müdürlüğü, takdir edilen ve arttırılan bedelin tamamının bankaya yatırıldığına dair makbuz ve diğer belgelerin örnekleriyle birlikte, kamulaştırılan taşınmaz malın Hazine adına tesciline karar verilmesi için Asliye Hukuk Mahkemesine müracaat eder.

Taşınmaz malın Hazine adına tesciline karar verilmesi halinde, kararın tapu sicil muhafızlığına tebliği ve tescil işlemleri Bölge Müdürlüğünce takip edilir.

Kamulaştırılan taşınmaz malın aynı üzerindeki ihtilaflarda Genel Müdürlüğe husumet düşmez. Mülkiyetin kişiler arasında ihtilaflı olması taşınmazın idare adına tesciline engel değildir.

Kamulaştırılan taşınmaz mal, tapuya tescil edildikten sonra, Bölge Müdürlüğünce arazinin tahliyesi için ilgililere tebligat yapılır. Bu tebligata rağmen, arazi rızaen tahliye edilmezse Bölge Müdürlüğü, o mahaldeki icra memurluğuna müracaat ederek arazi tahliye ettirir. Arazi ekili ise, tahliye hasat sonuna bırakılır. İtiraz ve şikayetler tahliyeyi durdurmaz ve mahkemece ihtiyati tedbir kararı verilmez.

Yabancı Uyruklular

Madde 19 - Yabancı uyruklulara ait taşınmazların kamulaştırılmasına Bakanlar Kurulunca karar verilir, Kamulaştırma halinde bedelin tesbiti ve ödenmesi mütekabiliyet esasları dahilinde yapılır. Genel Müdürlük, Bakanlar Kurulu Kararında tesbit edilecek esaslara göre işlemleri yürütür.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM : Toplulaştırma ve Arazi Değişimi

Toplulaştırma

Madde 20 - Toplulaştırma, uygulama alanında ekonomik üretime imkan vermeyecek şekilde parçalı ve hisseli arazinin birleştirilmesi ve bu amaçla kamulaştırma, az topraklı veya topraksız çiftçinin topraklandırılması, sahibine bırakılacak arazinin belirlenmesi, köy gelişme ve yeni köy yerleşme alanlarına yer ayrılması gibi arazi düzenlemesine dair diğer hususları kapsar.

Toplulaştırmanın uygulanacağı yerler, teknik, ekonomik, sosyal ve hukuki faydalar gözönünde bulundurularak Bölge Müdürlüğünün teklifi ve Genel Müdürlüğün onayı ile belirlenir.

Toplulaştırma İsteğinin Tespiti

Madde 21 - Toplulaştırma yapılması uygun görülen yerler, Bölge Müdürlüğünce alışılmış usullerle ilgililere ilan edilir.

Toplulaştırmanın yapılacağı proje alanındaki arazinin, yarısından çoğuna malik bulunan ve sayıca maliklerin üçte ikisini teşkil eden arazi sahibi çiftçilerin muvafakatı ile isteğe bağlı toplulaştırma yapılır. Bu karar, proje alanındaki bütün malikleri bağlar.

Zorunlu Toplulaştırma

Madde 22 - Toplulaştırma yapılması uygun görülen yerlerde, arazi malikleri ve bunların sahip oldukları arazi miktarına ait çifte ekseriyetin sağlanamaması halinde Bölge Müdürlüğünün teklifi ve Genel Müdürlüğün onayı ile zorunlu toplulaştırma yapılabilir.

Toplulaştırmanın İlanı ve Proje Hazırlığı

Madde 23 - Toplulaştırma yapılmasına karar verilen yerler, sınırları da belirtilmek suretiyle Bölge Müdürlüğünce alışılmış usullerle mahallinde ilan edilir.

Ayrıca, Toplulaştırmanın yapılacağı yerler, mahallin en büyük mülki amirine de bildirilir.

Toplulaştırma projeleri teknik talimatla belirtilen esaslara göre hazırlanır ve Bölge Müdürünün teklifi ve Genel Müdürün onayı ile kesinleşir.

Tapu Siciline Şerh Verilmesi

Madde 24 - Toplulaştırmanın uygulanacağı proje alanında bulunan parseller, tapu kütüğüne şerh verilmesi için Bölge Müdürlüğünce mahalli tapu sicil muhafızlığına bildirilir.

Şerh tarihinden sonra araziyi devralan veya üzerinde bir hak iddia eden kimse, eski malikin yükümlülüklerini aynen kabul etmiş sayılır.

Derecelendirme Komisyonunun Seçimi

Madde 25 - Proje alanlarında derecelendirme komisyonu, biri başkan olmak üzere beş üyeden oluşur. Komisyonun başkanı Genel Müdürlükçe tesbit edilir.

Ayrıca, Bölge Müdürlüğünce komisyonda biri toprak etüd ve araştırma işlerinde tecrübeli Ziraat Mühendisi olmak üzere iki üye görevlendirilir.

Köylerde Köy muhtarı veya temsilcisi, beldelerde Belediye Başkanı veya temsilcisi komisyonun tabii üyesidir.

(Değişik fıkra: 02/05/2001 - 2000/1860 S.Yön./3. md.)(* Proje alanındaki arazi sahipleri, Genel Müdürlükçe belirlenecek esaslar dahilinde Komisyona kendi aralarından bir asıl ve iki yedek üye seçerler. Ancak parsellerin tamamı Hazineye ait veya davalı olduğu için malikleri belli olmadığı durumlarda; bu parsellerin bulunduğu alanda arazi maliki asıl ve yedek üye seçimi yapılmaz. Bu yerlerde Derecelendirme Komisyonu diğer üyeler ile çalışmalarını sürdürür.

Derecelendirme Komisyonunun çalışma usul ve esasları Genel Müdürlükçe belirlenir.

NOT : (*) 02/05/2001 tarih ve 2000/1860 sayılı Yönetmeliğin 3. maddesi ile değiştirilen fıkra için Tarihçeye bakınız.

TARİHÇE : 1 - 02/05/2001 tarih ve 2000/1860 sayılı Yönetmeliğin 3. maddesi ile değiştirilen fıkra metni:

Proje alanındaki arazi sahipleri, Genel Müdürlükçe belirlenecek esaslar dahilinde komisyona kendi aralarından bir asıl ve iki yedek üye seçerler.

Derecelendirme ve Derecelendirmenin İlanı

Madde 26 - Derecelendirmede denkliğin nasıl yapılacağı ve derecelerin birbirine tahvillerinin nasıl sağlanacağı teknik talimatla belirlenir.

Derecelendirme komisyonu tarafından hazırlanan derecelendirme haritası, mülkiyet listeleri ve derecelerin birbiriyle denkliliğini gösteren tablo, muhtarlık veya belediyede herkesin görebileceği yere onbeş gün süreyle asılarak ilan olunur. Harita, liste ve tablonun ilanı ve ilandan indirilmesi bir tutanakla belgelendirilir.

Toplulaştırmaya konu olan malikler, derecelendirme haritası, liste ve tabloya itirazlarını, ilan gününden başlayarak yirmi gün içinde derecelendirme komisyonu başkanlığına yazılı olarak yapabilirler. Bu müddet içinde itiraz etmeyenler derecelendirmeyi kabul etmiş sayılır. Komisyon, yapılan itirazları inceler ve en geç onbeş gün içinde karara bağlar. Karar ilgililere yazılı olarak ilan edilir.

İlgililer, bu karara karşı ilan tarihinden başlayarak onbeş gün içinde Bölge Müdürlüğü kanalıyla Genel Müdürlüğe itiraz edebilirler. Genel Müdürlüğün otuz gün içinde vereceği karar üzerine derecelendirme kesinleşmiş olur. Bu karar ilgililere aynı şekilde ilan edilir.

Alınacak Tedbirler

Madde 27 - Proje alanında uygulamaya başlamak için hasat zamanı dikkate alınarak ekilecek ürün çeşitleri, köy ihtiyar heyetiyle birlikte tespit edilir. Aynı maksatla gerekli diğer tedbirlerle ilgili kararlar alınır. Bu kararlara uymayanlar, herhangi bir zarar iddiasıyla, tazminat talebinde bulunamazlar.

Toplulaştırma ilanından sonra proje alanında sabit tesis yapılamaz. Proje planlaması ve uygulaması esnasında izinsiz olarak yapılan sabit tesisler, dikkate alınmaz ve ihtilaf halinde bunlar tazminat konusu olamaz.

Uygulama ve Tescil

Madde 28 - Proje, zemine uygulandıktan sonra, zemindeki işaretlerin korunması için gerekli tedbirler Bölge Müdürlüğüne alınır.

Eski ve yeni mülkiyet listeleri ile uygulanan tasarruf krokisi, tapu tesciline esas olacak rölove ölçümleri yapılmak üzere mahalli Tapu Sicil Muhafızlıklarına gönderilir.

Rölove ölçümleri sonunda, projeye göre tahsis edilen ve zeminde tespit edilen parsellerin yüzölçümünde farklılık görülürse, fazla miktar için malik borçlandırılır, eksik miktar için kamulaştırılmış gibi işlem yapılır.

Tahsis edilen parseller, malikleri adına tapuya resen tescil edilir ve eski kütük sayfaları kapatılır. Eski sayfalarda kayıtlı bütün hak ve mükellefiyetler yeni sayfalara aktarılır.

Proje uygulamasına başlandıktan sonra uyuşmazlıkların çözüme bağlanması halinde, haklı çıkan tarafa projenin bütünlüğünü bozmamak kaydıyla mevcutsa arazi aynen iade edilir. Aynen iadenin mümkün olmaması veya eşdeğer arazi verilememesi halinde, haklı çıkan tarafa bu Yönetmelik hükümlerine göre kamulaştırma bedeli ödenir.

Proje alanında eski ve yeni durumu belirten mülkiyet listeleri Bölge Müdürlüğüne, ayrıca ilgili vergi dairelerine gönderilir.

Arazinin Değiştirilmesi

Madde 29 - Teknik, ekonomik, hukuki zorunluluklar nedeniyle, Genel Müdürlük tarafından lüzum görülmesi halinde, gerçek ve tüzel kişilere ait arazi, sahiplerinin muvafakatı ile Kanunun birinci maddesinin (g) bendine göre uygulama alanı olarak ilan edilen yerlerde ise, herhangi bir muvafakat aranmaksızın Genel Müdürlük emrine geçen eşdeğer arazi ile değiştirilebilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM : Toprak Dağıtımı

Toprak Büyüklüğünün Tesbiti

Madde 30 - Genel Müdürlük ilgili kamu kuruluşlarından sağlayacağı bilgilerden de yararlanarak, sulu ve kuru şartlarda geriye doğru dört yıllık ekiliş ortalamalarını almak suretiyle, ortalama ekiliş oranlarını tesbit eder. Tesbit edilen ortalama ekiliş oranlarından, bu işletmelerin, bir dönümüne isabet eden ortalama tarımsal işletme gelirleri bulunur.

1984 yılı toptan eşya fiyatları endekslerine göre, bir milyon lira olarak tesbit edilen tarımsal işletme geliri, işletmelerin kuru ve sulu şartlar için bulunan, bir dönümünün ortalama tarımsal işletme gelirine bölünerek, uygulama alanındaki III üncü sınıf topraklarda gerekli sulu ve kuru arazi büyüklükleri bulunur.

Birinci ve ikinci fıkra hükümlerine göre bulunacak III üncü sınıf toprak büyüklüğü toprak dağıtımında esas alınır.

(Ek fıkra: 02/05/2001 - 2000/1860 S.Yön./4. md.) İmar, ihya ve ıslah sonucu tarıma kazandırılacak veya topografya, toprak, iklim gibi etmenler nedeniyle ekonomik verimi yüksek özel bitki plantasyonu veya özel üretim yapılacak alanlarda arazi kullanım kabiliyeti sınıflaması yerine özel üretim veya potansiyel verimlilik kriterlerinin dikkate alındığı bir sınıflama, Genel Müdürlükçe kurulacak bir komisyon tarafından yapılır. Bu tür alanların dağıtımında bu sınıflama esas alınır. Bu sınıflamaya ilişkin detaylar teknik talimatla düzenlenir. Özel sınıflamanın uygulanacağı alanlarda birinci ve ikinci fıkra hükümlerine göre dağıtım normu hesaplanır.

Toprak Normunun İlanı

Madde 31 - Genel Müdürlükçe uygulama bölgeleri için 30 uncu madde gereğince hesaplanan, kuru ve sulu toprak büyüklükleri, Bakanlık Makamına sunulur, Bakanlıkça, toprak büyüklüklerinin uygun görülmesi halinde karar alınmak üzere Bakanlar Kuruluna teklif edilir. Bu konudaki Bakanlar Kurulu Kararı "Dağıtılacak Toprak Normu" olarak Resmi Gazete'de yayımlanır.

Tarım Topraklarının Tahvili

Madde 32 - Üçüncü sınıf tarım topraklarının, diğer toprak sınıflarına tahvillerinde aşağıdaki katsayılar kullanılır.

III. Sınıftaki Toprakların

Toprak Sınıfı Diğer Sınıflara Tahvil Katsayısı

I	0.707
II	0.816
III	1.000
IV	1.414

Arazinin bir kısmı kuru, bir kısmı sulu ise, yönetmeliğin 30 uncu maddesine göre tesbit edilen sulu ve kuru toprak büyüklüklerinin oranları dikkate alınarak sulu ve kuru arazinin birbirlerine tahvili yapılır.

Dağıtım İlanı

Madde 33 - Genel Müdürlüğün emrine geçen arazinin hak sahibi çiftçilere yönetmelik hükümlerine göre dağıtılacağı, köy veya belde halkına mahallinde alışılmış usullerle ilan edilir. Bu ilanın bir sureti mahalli mülki amirlik ve diğer sureti de Bölge Müdürlüğü binalarına asılarak altmış gün süre ile ilan edilir.

İlanlarda, dağıtımın yapılacağı köy veya belde, toprak talebinde bulunulacak sürenin başlangıç ve bitiş günleri, beyannamelerin temin edileceği yer ve başvurulacak merci, doldurulacak beyanname ekinde istenilen belgeler ile süresinde talepte bulunmayanların toprak dağıtımından yararlanamayacakları belirtilir.

Toprak Talebi

Madde 34 - Toprak dağıtımından yararlanmak isteyenlerle zorunlu hallerde bunların kanuni ve iradi mümessilleri, uygulama bölgesi içinde ve dışındaki kendisinin ve aile fertlerinin malik veya zilyed oldukları arazi varlıklarını toprak istek beyannamesinde göstermek suretiyle, toprak dağıtım ilanında belirtilen altmış günlük süre içinde bizzat veya P.T.T. aracılığı ile talepte bulunabilirler.

Bu süre içinde talepte bulunmamış olanlar toprak dağıtımından yararlanamazlar.

Hak Sahipliği Tesbit Komisyonu

Madde 35 - Dağıtımda hak sahiplerinin tesbiti işlemleri Bölge Müdürlüğü elemanları arasından seçilen bir başkan ve iki üye olmak üzere üç kişiden oluşan bir komisyon marifetiyle yürütülür. Komisyon, Kamulaştırma, Toplulaştırma ve Dağıtım Şubesi Müdürünün teklifi ve Bölge Müdürünün onayı ile kurulur.

Komisyon, gerekirse, arazi istek beyannameleri ve ilgili belgelerin gerçeğe uygun olup olmadıklarını, mahalli bilirkişi veya köy ihtiyar heyeti ile de müştereken inceleyebilir.

Hak Sahipliğinin Tesbitinde Aranacak Şartlar

Madde 36 - Dağıtımda toprak, toprağı kendisinin işleyeceğini ve çiftçilik yapacağını taahhüt eden ve aşağıdaki şartları taşıyan kişilere verilir:

a) T.C. Vatandaşı olmak,

- b) (Değişik bent: 01/11/1996 - 96/8712 K.) Mümeyyiz olmak,
- c) Aile reisi olmak,
- d) (Değişik bent: 01/11/1996 - 96/8712 K.) Toprak dağıtılacak yerde ikamet ediyor olmak,
- e) (Değişik bent: 01/11/1996 - 96/8712 K.) Bedeni noksanlığı bulunanlar ile 65 yaş üzerinde olanların, çiftçilik yapmaya mani halinin bulunmadığını sağlık kurulu raporu ile belgelemek,
- f) (Değişik bent: 01/11/1996 - 96/8712 K.) Uygulama alanı ilan edilmeden önce Devletçe verilen arazi ile uygulama alanı ilan edildikten sonra sahibi olduğu araziyi satmak, hibe etmek vb. herhangi bir sebeple elden çıkarmamış olmak,
- g) (Değişik bent: 02/05/2001 - 2000/1860 S.Yön./5. md.)(* Kendisi, eşi ve reşit olmayan çocuklarının toplam arazi varlığı, dağıtılacak toprak normunun altında olmak,
- h) Kanununun 24 üncü maddesinde belirtilen suçlardan hüküm giymemiş olmak,
- i) (Ek bent: 02/05/2001 - 2000/1860 S.Yön./5. md.) Geçimini çiftçilik yaparak sağlamak ve tarımda sigortalılık dışında Devlete ait bir sosyal güvenlik kuruluşunun mensubu olmamak.

Ancak, Bakanlar Kurulu Kararına istinaden uygulama bölgelerine naklen iskan edilenlerde (h) bendi hariç herhangi bir şart aranmaz.

NOT : (*) 02/05/2001 tarih ve 2000/1860 sayılı Yönetmeliğin 5. maddesi ile (g) bendi için Tarihçeye bakınız.

TARİHÇE : 1 - 02/05/2001 tarih ve 2000/1860 sayılı Yönetmeliğin 5. maddesi ile (g) bendi:
g) Kendisine ait toplam arazi varlığı, dağıtılacak toprak normunun altında olmak,

Toprak Dağıtımında Hak Sahipliği Sırası

Madde 37 - Toprak dağıtımında;

- a) Sahip olunan arazi miktarı,
- b) Tahsil durumu,
- c) Zirai eğitim,
- d) Yaş durumu,
- e) Medeni hali ve çocuk sayısı,
- f) Bölgede oturma süresi,
- g) Bölgede oturacak konutunun bulunması,

h) Üretim araçlarına sahip olması,

i) Müstakil işletme kurabilme şartlarına sahip olması,

gibi hususlar ile uygulama bölgesinin şartları da dikkate alınarak teknik talimatla belirlenecek puanlama sistemine göre hak sahipliği sırası tesbit edilir. (Mülga cümle: 20/05/2002 - 2002/4223 S.Yön./1. md.)(*)

NOT : (*) Burada yer alan "Az topraklı ve topraksız çiftçilerin öncelik sıralamaları ayrı ayrı yapılır." şeklindeki cümle, 20/05/2002 kabul tarihli, 26/06/2002 tarih ve 24797 Sayılı R.G.de yayımlanan 2002/4223 karar sayılı Yönetmeliğin 1. maddesi ile madde metninden çıkartılmıştır.

Hak Sahipliği Listesi

Madde 38 - Hak sahipliği tesbit komisyonu, verilen beyanname ve belgelerin gerçeğe uygun olup olmadıklarını inceleyerek yapacağı değerlendirmeye göre geçici hak sahibi listesini hazırlar ve bu listeyi köy veya beldede onbeş gün süre ile askıya çıkartır.

Askı süresi içinde yapılan itirazlar, komisyonca değerlendirilerek geçici hak sahipliği listesinde, gerekli değişiklikler yapılır.

Genel Müdürlük, bölgenin özelliği ve güvenliği açısından, ilgili güvenlik kuruluşlarının görüşünü alarak, bu listede değişiklik yapmaya yetkilidir.

Kesinleşen liste, mahallinde alışılmış usullerle ilan edilir. Bu ilanda, hak sahiplerinin öncelik sırası, kimliği, arazi varlığı ve III üncü sınıfa tahvil edilmiş miktarı ile verilmesi gereken arazi miktarı belirtilir.

Kesinleşen listelere yapılacak itirazlar dikkate alınmaz. Ancak gerçeğe aykırı bilgi ve belgelerle hak sahibi olanlar, gerçeğin anlaşılması halinde, uygulamanın hangi safhasında olursa olsun hak sahipliğinden düşürülür.

Bunların yerine, hak sahipliği listesinde yer alan yedekler, sırasıyla getirilir.

Toprak Dağıtımı Bedel Takdir Komisyonu ve Bedelin Tesbiti

Madde 39 - Dağıtılacak tarım topraklarının rayiç bedellerini tesbit etmek üzere Bölge Müdürlüğünce üç kişiden teşekkül eden yeteri kadar komisyon kurulur.

Komisyonca tesbit edilen rayiç bedel Genel Müdürlüğün onayı ile kesinleşir.

Uygulama

Madde 40 - Tesbit edilen hak sahibi listesindeki çiftçiler, Bölge Müdürlüğünce hazırlanan ve Genel Müdürlükçe onaylanan dağıtım projelerine göre topraklandırılır. Bunların borçlandırılmaları ve dağıtılan toprakların adlarına tescil işlemleri bu Yönetmelik hükümlerine göre Bölge Müdürlüğünce sağlanır.

ALTINCI BÖLÜM : Köy Gelişme ve Yeni Köy Yerleşme Yerleri

Yer Seçimi

Madde 41 - Uygulama bölgesinde, Bölge Müdürlüğünce yapılan çalışmalara göre, Genel Müdürlükçe uygun görülen yerlerde, köy gelişme ve yeni köy yerleşme yerleri seçilir.

Seçilen yeni köy yerleşme yerlerinin kurulması veya mevcut köyler ile köyaltı yerleşme birimlerinin birleştirilmesi ilgili kuruluşların da görüşü alınarak Bakanlığın teklifi ve Bakanlar Kurulunun Kararı ile olur.

(Ek fıkra: 02/05/2001 - 2000/1860 S.Yön./6. md.) Tarım Reformu uygulama alanlarında köy gelişme ve yeni köy yerleşme yerlerinin alt yapı hizmetlerini Tarım Reformu Genel Müdürlüğü yapar veya yaptırır.

Arsa Bedel Takdir Komisyonu

Madde 42 - Köy imar planları içindeki arsaların rayiç bedelleri, Bölge Müdürlüğünce kurulan üç kişilik komisyonlar marifetiyle tesbit edilir.

Arsa Tahsisi

Madde 43 - Bakanlar Kurulunca uygulama alanına yerleştirilmesi kararlaştırılanlarla kanuna göre topraklandırılanlardan, konut veya yeni zirai yapı ve tesis kurmak isteyenlere arsa tahsisi yapılabilir.

Tahsis Usulleri

Madde 44 - Köy gelişme ve yeni köy yerleşme alanlarının imar planları ile arsaların bedellerini gösterir liste, Bölge Müdürlüğünce onbeş gün müddetle ilgili köy veya köylerde alışılmış usullerle ilan edilir.

Arsaların tahsisi, ilan süresi içinde hak sahipleri kendi aralarında anlaşarak müracaat ettikleri takdirde bu anlaşmaya uygun olarak, anlaşma sağlanamadığı takdirde ilan süresinin bitiminde Bölge Müdürlüğünce kura usulü ile yapılır.

Kura çekiminden itibaren on gün içinde müşterek dilekçe ile müracaat edenlerin parselleri, karşılıklı olarak değiştirilebilir.

Arsa tahsisinin kesinleşmesinden sonra ilgililer bu yönetmelik hükümlerine göre borçlandırılarak, arsaların adlarına tescilleri sağlanır.

Arsa Satışı

Madde 45 - Tahsis fazlası arsalar, reşit ve mümeyyiz T.C. Vatandaşlarına, Kanununun 24 üncü maddesinde yazılı suçlardan hüküm giymemiş olmaları şartı ile 2886 sayılı Devlet İhale Kanununun hükümlerine göre satılabilir.

YEDİNCİ BÖLÜM : Borçlandırma ve Borç Tasfiyesi

Borçlandırma

Madde 46 - Bu yönetmelik hükümlerine göre topraklandırılanlar ile yerleşime tabi tutulanlar, mülkiyetini iktisap edecekleri tarım toprakları ile varsa üzerindeki yapı ve tesisleri, tahsis edilen arsaları ve diğer gayrimenkulleri tesbit edilen bedeller üzerinden Genel Müdürlüğe karşı borçlanırlar. Bölge Müdürlüğü, ilgililere, borç senetlerini imzalamaları ve borçlanma ile ilgili diğer işlemleri, bizzat veya vekilleri tarafından tamamlamaları için bir aylık süre tanır ve bunu alışılmış usullerle mahallinde ilan eder.

Bu süre içinde, belgelendirilmiş hastalık, tutukluluk, askere alınma gibi mazeretler dışında, borçlandırılma işlemlerini tamamlayamayanlar bu haklarını kaybederler.

Tescil

Madde 47 - Borçluların, borç senetlerini imzalamalarını müteakip, dağıtılan topraklar ile varsa üzerindeki yapı ve tesislerin, tahsis edilen arsaların ve diğer gayrimenkullerin hak sahipleri adına tescilleri engeç bir ay içinde Bölge Müdürlüğünce, mahalli tapu sicil muhafızlığından talep edilir.

Ödeme

Madde 48 - Borçlar, borçlandırma tarihinden sonra gelen dördüncü yılın Ocak ayını takip eden ve Genel Müdürlük tarafından hasat dönemleri dikkate alınarak tesbit edilecek aylardan başlamak üzere on yılda ve on eşit taksitte faizsiz olarak ödenir.

Dağıtılan Toprakların Geri Alınması

Madde 49 - Aşağıdaki hallerde dağıtılan topraklar, Bölge Müdürlüğünün teklifi ve Genel Müdürlüğün onayı ile geri alınır.

a) Topraklarını, askerlik veya belgelendirilmiş uzun süreli hastalık gibi geçerli bir mazereti olmaksızın, aralıksız üç yıl süre ile kanunun öngördüğü şekilde verimli olarak işletmeyenler,

b) Borç ve kredi taksitlerini aralıksız üç yıl süre ile ödemeyenler,

c) Kendilerine toprak dağıtıldıktan sonra Kanunun 24 üncü maddesinde belirtilen suçların herhangi birinden mahkûm olanlar ile mahkum oldukları sonradan anlaşılanlar,

d) Dağıtılan toprakları, mirasçıların, mirasın açılmasından itibaren altı ay içinde kendi aralarında aile ortaklığı şeklinde işletmedikleri veya rızaen kendi aralarında devir ve temlik işlemlerini yapmadıkları anlaşılanlar,

e) Gerçeğe aykırı bilgi ve belgelerle, hak sahibi olduğu sonradan anlaşılanlar.

Geri alma kararı, ongün içinde ilgisine ve mahalli tapu sicil muhafızlığına bildirilir. Kayıt, tapu sicil muhafızlığınca, hiç bir hükme hacet kalmaksızın Hazine adına düzeltilir.

Tasfiye

Madde 50 - Çiftçilikten herhangi bir sebeble vazgeçmek isteyenler ile topraklarının geri alınmasına karar verilenlerin kalan borç senetleri kendilerine iade edilir.

Çiftçi tarafından yapılmış zaruri ve faydalı tesis ve diğer gayrimenkullerin rayiç bedelleri, sahibine ödenir.

SEKİZİNCİ BÖLÜM : Tarımsal Arazi Kullanım Planlaması(*)(**)

NOT : (*) "Çayır, Mera, Yaylak, Kışlak ve Otlakların Tesbit ve Tahsisi" olan bölüm başlığı, 02/05/2001 tarih ve 2000/1860 sayılı Yönetmeliğin 7. maddesi ile "Arazi Kullanım Planı" şeklinde, 14/05/2001 karar tarihli ve 2001/2505 karar sayılı, 29/06/2001 tarih ve 24447 sayılı R.G.'de yayımlanan yönetmeliğin 2. maddesi ile de "Tarımsal Arazi Kullanım Planlaması" şeklinde değiştirilmiştir.

(**) Bu değişiklik, 14/05/2001 karar tarihli ve 2001/2505 karar sayılı, 29/06/2001 tarih ve 24447 sayılı R.G.'de yayımlanan yönetmeliğin 4. maddesi gereğince, 02/05/2001 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Tarımsal Arazi Kullanım Planlaması Tespiti(*)(**)

NOT : (*) "Tesbit ve Tahsis Komisyonu" olan madde başlığı, 02/05/2001 tarih ve 2000/1860 sayılı Yönetmeliğin 7. maddesi ile "Arazi Kullanım Planının Tespiti" şeklinde, 14/05/2001 karar tarihli ve 2001/2505 karar sayılı, 29/06/2001 tarih ve 24447 sayılı R.G.'de yayımlanan yönetmeliğin 3. maddesi ile de "Tarımsal Arazi Kullanım Planlaması Tespiti" şeklinde değiştirilmiştir.

(**) Bu değişiklik, 14/05/2001 karar tarihli ve 2001/2505 karar sayılı, 29/06/2001 tarih ve 24447 sayılı R.G.'de yayımlanan yönetmeliğin 4. maddesi gereğince, 02/05/2001 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Madde 51 - (Değişik madde: 14/05/2001 - 2001/2505 S.Yön./3. md.)(*)(**)

Tarımsal Arazi Kullanım Planı harita ve rapordan oluşur. Toprağın derinliği, eğimi, taşlılığı, konumu gibi arazi faktörleri ile yapılacak tarımsal faaliyetlerin özellikleri göz önüne alınarak tarımsal alanlar mevcut ve potansiyel arz eden tarımsal arazi kullanımları için ayrı ayrı değerlendirilerek sonuç alternatifli olarak harita şeklinde verilir. Bu işlemler rapor kısmında açıklanır. Değerlendirme sonucunda tarımsal faaliyetlere uygun olmayan alanlar tarım dışı amaçla kullanılmak üzere haritada gösterilir.

Tarımsal Arazi Kullanım Planlamasının yapım ve uygulanmasına ilişkin işlemler teknik talimatla düzenlenir.

NOT : (*) Maddenin değişen metinleri için Tarihçeye bakınız.

(**) Bu değişiklik, 14/05/2001 karar tarihli ve 2001/2505 karar sayılı, 29/06/2001 tarih ve 24447 sayılı R.G.'de yayımlanan yönetmeliğin 4. maddesi gereğince, 02/05/2001 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girmiştir.

~~~~~  
TARİHÇE : 1 - 02/05/2001 tarih ve 2000/1860 sayılı Yönetmeliğin 7. maddesi ile değiştirilen madde metni.

Madde 51 - Çayır, mera ve benzeri arazinin tesbiti ve tahsisi amacıyla Bölge Müdürlüğünce kurulacak tesbit ve tahsis komisyonu, biri başkan olmak üzere, ikisi Ziraat Mühendisi olan üç kişiden oluşur. Orman Bölgelerinde ise komisyonun ikinci üyesi, Orman Genel Müdürlüğünün Bölgedeki Kuruluşunca seçilen Orman Mühendisidir. Üçüncü üye mahallin en büyük mülki amirince ilgili köy muhtarları veya belediye başkanları arasından seçilir.

-----  
2 - 14/05/2001 karar tarihli ve 2001/2505 karar sayılı, 29/06/2001 tarih ve 24447 sayılı R.G.'de yayımlanan yönetmeliğin 3. maddesi ile değiştirilen madde metni:

Madde 51 - (Değişik madde: 02/05/2001 - 2000/1860 S.Yön./7. md.)(\* )

Arazi Kullanım planlarının amacı, araziye yönelik kullanım talepleri dikkate alınarak, arazilerin en uygun kullanım şekillerini alternatifleriyle birlikte sunmak suretiyle, arazi kullanıcıları arasındaki talep ve menfaat çatışmalarından kaynaklanan problemleri asgariye indirmek ve arazilerin özelliklerine uygun en ideal kullanım şekillerini belirlemektir.

Uygulayıcı kuruluş başta tarım dışı kullanım talepleri olmak üzere çeşitli arazi kullanım şekillerinin toprağa yönelik isteklerini arazide arazi kullanım kabiliyeti veya diğer sınıflamalar olmak üzere, iklim ve çevre özellikleri dikkate alınarak hangi arazinin, ne amaçla kullanılması gerektiğini belirler. Bu çalışmada seçilen haritalama birimleri bütün arazi kullanımları için ayrı ayrı test edilerek, en uygun arazi kullanım şekli ve alternatif kullanımlar belirlenir.

~~~~~  
Tesbit ve Tahsis

Madde 52 - (Mülga madde: 02/05/2001 - 2000/1860 S.Yön./7. md.)(*)

~~~~~  
NOT : (\*) 02/05/2001 tarih ve 2000/1860 sayılı Yönetmeliğin 7. maddesi ile yürürlükten kaldırılan madde için Tarihçeye bakınız.

~~~~~  
TARİHÇE : 1 - 02/05/2001 tarih ve 2000/1860 sayılı Yönetmeliğin 7. maddesi ile yürürlükten kaldırılan madde metni:

Madde 52 - Komisyon, uygulama alanlarında köy veya belde halkının hayvan ihtiyacı için münferiden veya müştereken kullanmaları amacıyla, Genel Müdürlük tasarrufuna geçen tarım arazisinden arazi kullanma kabiliyetine, kadimden beri çayır, mera ve benzeri arazi olarak kullanıp kullanılmadığına, iklim özelliklerine, bitki örtüsüne ve bir tahsis kararı uyarınca köy veya belde halkına bırakılmış olup olmasını göz önünde bulundurularak uygun gördüğü yerleri çayır, mera ve benzeri arazi olarak tespit eder.

Tesbit ettiği bu yerler için, hazırlayacağı tahsis kararını, gerekçeli raporu ekleriyle birlikte Bölge Müdürlüğüne sunar.

~~~~~  
Tesbit ve Tahsis Kararı

~~~~~  
Madde 53 - (Mülga madde: 02/05/2001 - 2000/1860 S.Yön./7. md.)(*)

NOT : (*) 02/05/2001 tarih ve 2000/1860 sayılı Yönetmeliğin 7. maddesi ile yürürlükten kaldırılan madde için Tarihçeye bakınız.

TARİHÇE : 1 - 02/05/2001 tarih ve 2000/1860 sayılı Yönetmeliğin 7. maddesi ile yürürlükten kaldırılan madde metni:

Madde 53 - Tesbit ve tahsise ilişkin komisyon kararı ve gerekçeli raporu, bölge müdürlüğünce incelenerek uygun görülmesi halinde Genel Müdürlüğün onayı ile kesinleşir.

Yararlanma Hakkı ve Kapsamı

Madde 54 - (Mülga madde: 02/05/2001 - 2000/1860 S.Yön./7. md.)(*)

NOT : (*) 02/05/2001 tarih ve 2000/1860 sayılı Yönetmeliğin 7. maddesi ile yürürlükten kaldırılan madde için Tarihçeye bakınız.

TARİHÇE : 1 - 02/05/2001 tarih ve 2000/1860 sayılı Yönetmeliğin 7. maddesi ile yürürlükten kaldırılan madde metni:

Madde 54 - Çayır, mera ve benzeri araziden tahsis yapıldığı tarihte buldukları köy, köyler ve beldelerin sınırları içinde oturmakta olan çiftçi aileleri yararlanır. Yeni yerleşim yerlerine iskan edilen çiftçi aileleri ile eskiden beri bu yerden istifade eden göçerler de bu haktan yararlanır.

Başka yere yerleşme kastı ile köyü veya beldeyi terkeden çiftçi ailesi, yararlanma hakkını kaybeder.

Köy veya beldeye çiftçilikle geçinmek için sonradan yerleşenlere, çayır, mera ve benzeri arazinin otlatma ve barındırma gücünün artması ve yararlananların sayısının azalması halinde, Bölge Müdürlüğünün onayına istinaden yararlanma hakkı tanınabilir.

Yönetim Şekilleri

Madde 55 - (Mülga madde: 02/05/2001 - 2000/1860 S.Yön./7. md.)(*)

NOT : (*) 02/05/2001 tarih ve 2000/1860 sayılı Yönetmeliğin 7. maddesi ile yürürlükten kaldırılan madde için Tarihçeye bakınız.

TARİHÇE : 1 - 02/05/2001 tarih ve 2000/1860 sayılı Yönetmeliğin 7. maddesi ile yürürlükten kaldırılan madde metni:

Madde 55 - Çayır, mera ve benzeri arazi, bir köy veya belde halkına tahsis edilmişse, verilen görev ve yetkiler, muhtar ile köy ihtiyar heyeti veya belediye başkanı ile belediye encümenince, birden çok köy veya belde halkına tahsis edilmişse, bu birimlerin kendi aralarından seçecekleri ikişer kişiden oluşacak Karma Kurullarınca yerine getirilir. Karma Kurula mahallin en büyük mülki amiri başkanlık eder.

Tahsis Amacının Değiştirilmesi

Madde 56 - (Mülga madde: 02/05/2001 - 2000/1860 S.Yön./7. md.)(*)

NOT : (*) 02/05/2001 tarih ve 2000/1860 sayılı Yönetmeliğin 7. maddesi ile yürürlükten kaldırılan madde için Tarihçeye bakınız.

TARİHÇE : 1 - 02/05/2001 tarih ve 2000/1860 sayılı Yönetmeliğin 7. maddesi ile yürürlükten kaldırılan madde metni:

Madde 56 - Tahsis amacı ilgili kuruluşca değiştirilmedikçe, çayır, mera ve benzeri arazilerden bu yönetmelikte gösterilenden başka şekilde yararlanılamaz.

Islah, Bakım ve Geliştirme

Madde 57 - (Mülga madde: 02/05/2001 - 2000/1860 S.Yön./7. md.)(*)

NOT : (*) 02/05/2001 tarih ve 2000/1860 sayılı Yönetmeliğin 7. maddesi ile yürürlükten kaldırılan madde için Tarihçeye bakınız.

TARİHÇE : 1 - 02/05/2001 tarih ve 2000/1860 sayılı Yönetmeliğin 7. maddesi ile yürürlükten kaldırılan madde metni:

Madde 57 - Çayır, mera ve benzeri arazinin ıslah, bakım ve geliştirme projeleri, ilgili köy veya belediyelerin başvurusu üzerine veya doğrudan doğruya Bölge Müdürlüğünce hazırlanır ve Genel Müdürlüğün onayına istinaden uygulanır.

Koruma

Madde 58 - (Mülga madde: 02/05/2001 - 2000/1860 S.Yön./7. md.)(*)

NOT : (*) 02/05/2001 tarih ve 2000/1860 sayılı Yönetmeliğin 7. maddesi ile yürürlükten kaldırılan madde için Tarihçeye bakınız.

TARİHÇE : 1 - 02/05/2001 tarih ve 2000/1860 sayılı Yönetmeliğin 7. maddesi ile yürürlükten kaldırılan madde metni:

Madde 58 - Köy muhtarları ve belediye başkanları tahsis edilmiş olan çayır, mera ve benzeri arazinin her türlü tecavüzdən korunmasını, tahsis durumuna göre en iyi şekilde kullanılmasını temin etmek ve ıslah ve geliştirme projelerinde teklif edilen hususların yerine getirilmesinde yardımcı olmakla görevli ve sorumludurlar.

İnşaat Yasağı

Madde 59 - (Mülga madde: 02/05/2001 - 2000/1860 S.Yön./7. md.)(*)

NOT : (*) 02/05/2001 tarih ve 2000/1860 sayılı Yönetmeliğin 7. maddesi ile yürürlükten kaldırılan madde için Tarihçeye bakınız.

~~~~~  
TARİHÇE : 1 - 02/05/2001 tarih ve 2000/1860 sayılı Yönetmeliğin 7. maddesi ile yürürlükten kaldırılan madde metni:

Madde 59 - Genel Müdürlüğün izni alınmak suretiyle, çayır, mera ve benzeri arazide kullanma amacına uygun yapı ve tesisler, umumun istifadesine arz edilecek yapılar ve süreklilik göstermeyen barınak ve ağıllar yapılabilir. Bunların dışında ev, ahır, ağıl ve benzeri inşaat yapılamaz.

~~~~~

DOKUZUNCU BÖLÜM : Kiralama

Kiralama

Madde 60 - Genel Müdürlüğün tasarrufuna geçen arazi, dağıtım, toplulaştırma, tahsis, değiştirme, iskan gibi işlemler tamamlanıncaya kadar, dağıtımda hak sahiplerinde aranacak şartlara sahip çiftçilere, çiftçilik yapmak şartıyla kiralanabilir.

Kiralama çalışmaları, bölge müdürlüğünce yapılacak plan ve projelere ve Genel Müdürlükçe tesbit edilecek esaslara göre kurulacak ve çalışacak kiralama komisyonlarınca yürütülür.

Kira Bedelinin Tesbiti ve Tahsili

Madde 61 - Rayiç kira bedeli, arazinin kuru veya sulu olmasına ve tarım toprağının sınıflarına göre, Bölge Müdürlüğünün teklifi ve Genel Müdürlüğünün onayı ile belirlenir.

(Değişik fıkra: 02/05/2001 - 2000/1860 S.Yön./8. md.)(* Kira bedeli her yıl peşin olarak tahsil edilir.

~~~~~

NOT : (*) 02/05/2001 tarih ve 2000/1860 sayılı Yönetmeliğin 8. maddesi ile değiştirilen fıkra için Tarihçeye bakınız.

~~~~~

TARİHÇE : 1 - 02/05/2001 tarih ve 2000/1860 sayılı Yönetmeliğin 8. maddesi ile değiştirilen fıkra metni:

İlk yılın kira bedeli, arazinin kiracıya tesliminden önce peşin olarak, sonraki yılların kira bedelleri ise hasat mevsimi sonunda tahsil edilir.

~~~~~

Kiracılara Verilecek Arazi Miktarı ve Kiralama Süresi

Madde 62 - Kiracılara varsa kendi toprağı da dikkate alınarak, bölge için tesbit edilen dağıtım normu kadar toprak kiralanır.

Uygulama bölgesinde kiraya verilecek arazi, kiracı sayısına göre ihtiyaçtan fazla ise, bölge müdürlüğünün onayı ile arazi normu artırılarak mevcut çiftçilere kiralanabileceği gibi, mücavir köylerde bulunan az topraklı veya topraksız çiftçilere de kiralanabilir.

Bu şartlarda da arazi artar ise, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine göre kiraya verilebilir.

Kira sözleşmeleri dört yıla kadar yapılabilir. Bölge Müdürlüğü, Genel Müdürlüğün onayı ile her kira döneminin sonunda, fesih hakkı saklı kalmak üzere kira sözleşmelerini uzatmaya yetkilidir.

Kiracının Yükümlülükleri

Madde 63 - Kiracı, izinsiz olarak arazi üzerinde sabit tesis kuramaz. Kiraladığı araziye hiç bir şekilde tamamen veya kısmen başkasına kiralayamaz veya ortağa veremez.

İdarenin Sözleşmeyi Fesih Hakkı

Madde 64 - Bölge Müdürlüğü,

a) Kira bedelinin ödenmesinde; uzun süreli hastalık, tabii afetler, askerlik gibi sebeplerle gecikme olması ve bölge müdürlüğünce tanınan otuz günlük süre içinde ödeme yapılmaması,

b) Kiracının, toprağın verimli şekilde işletilmesini tehlikeye sokması, amacı dışında kullanması veya faydalanmak imkanını önemli derecede azaltması,

c) Kiracının arazinin tamamını veya bir kısmını başkasına kiraya veya ortağa vermesi,

d) Kiracının arazinin Devlet tarafından sulanır hale getirilmesi sırasında yapılan çalışmalarını engellemesi,

e) Sözleşme süresi içinde kiracının ölümü üzerine, eşinin veya reşit çocuklarının üç ay içinde sözleşmenin devamını talep etmemiş olması,

f) Kiralanan arazinin dağıtılmasına karar verilmesi,

g) Kiralanan arazinin, diğer kamu kuruluşlarına tahsis edilmek üzere Hazinesinin tasarrufuna bırakılması ve tahsis sonucu uygulamaya geçilmiş olması,

h) Gerçeğe aykırı bilgi ve belgelerle, kiralamada hak sahibi olduğunun sonradan anlaşılması,

i) Kanununun 24 üncü maddesinde yazılı suçları işlemesi veya işlediğinin sonradan tesbit edilmesi,

hallerinde süre bitiminden önce kira sözleşmesini fesheder.

ONUNCU BÖLÜM : Tarım Arazisinin Tarım Dışı Amaçlarda Kullanılması

Tarım Arazisinin Tarım Dışı Amaçlarla Kullanılması

Madde 65 - Uygulama alanlarında, İmar planları ile mücavir alanlar dışında kalan ve bu Yönetmelik hükümlerine göre sahibine bırakılan, dağıtılan veya Genel Müdürlüğün emrine geçen tarım arazisi, tarım dışı amaçla kullanılamaz.

Ancak bu arazi, tarımsal işletme veya tarım ürünlerinin işlenmesi ve muhafazasıyla ilgili yapı ve tesisler ile sanayi bölgeleri, hava alanları, baraj ve göletler, enerji santralleri, turistik yerler,

sporatif alanlar, maden, taş, kum, tuğla ocakları ve benzeri tesisler ile Milli Savunma ihtiyaçları için kullanılmasının zorunlu olması halinde, Genel Müdürlüğünün izni ile Tarım dışı amaçlarda kullanılabilir.

Tarım Arazilerinin Hazine Tasarrufuna Bırakılması

Madde 66 - (Değişik madde: 02/05/2001 - 2000/1860 S.Yön./9. md.)(*)

Genel Müdürlüğün tasarrufuna geçmiş arazi, gerektiğinde kendilerine özel kanunlarla verilen görev ve yetki içinde kullanmaları şartıyla diğer kamu kuruluşlarına tahsis edilmek üzere Hazine tasarrufuna bırakılabilir.

NOT : (*) 02/05/2001 tarih ve 2000/1860 sayılı Yönetmeliğin 9. maddesi ile değiştirilen madde için Tarihçeye bakınız.

TARİHÇE : 1 - 02/05/2001 tarih ve 2000/1860 sayılı Yönetmeliğin 9. maddesi ile değiştirilen madde metni:

Madde 66 - Genel Müdürlüğün tasarrufuna geçmiş arazi, kanunlarla verilen görev ve yetki içinde ve tarım dışı amaçla kullanmaları şartıyla ilgili kamu kuruluşlarına tahsis edilmek üzere Hazine tasarrufuna bırakılabilir.

ONBİRİNCİ BÖLÜM : Çeşitli Hükümler

Çiftçilerin Desteklenmesi

Madde 67 - Uygulama alanlarında Kanunun öngördüğü hükümlere göre topraklandırılanlarla, kendilerine uzun süreli arazi kiralananlar ve dağıtım normuna kadar arazi sahibi olan çiftçiler, Fon yönetmeliğinde tesbit edilecek usul ve esaslar dahilinde ayni ve nakdi kredi ile desteklenirler.

Tarım Reformunu Kolaylaştırma Yükümlülüğü

Madde 68 - Resmi daire, kurum, kuruluşlar ve gerçek kişilerle özel hukuk tüzel kişileri, Tarım Reformu ile ilgili hususları yerine getirmek, gerekli işlem ve incelemeleri öncelikle yapmak ve her türlü işlerde kolaylık göstermekle yükümlüdürler.

İdari Sınırlarda Değişiklik

Madde 69 - Özel kanunları gereğince, köy veya belediye veya mülki idare sınırlarında yapılacak değişiklikler bu yönetmeliğin uygulanmasına ilişkin kararları etkilemez.

Orman Sınırlarının Tespiti

Madde 70 - Bu yönetmelik hükümlerinin uygulanması sırasında, uygulama alanı içinde veya sınırında tesbit ve tahdidi yapılmamış orman varsa, Orman Genel Müdürlüğünce, 6831 sayılı Orman Kanununa göre sınırlar, öncelikle tayin ve tesbit edilir.

Talimat Hazırlanması

Madde 71 - Genel M¼d¼rl¼k, bu y¼netmelięin uygulamasını sağlamak, kolaylaştırmak, tamamlamak ya da açıklamak maksadıyla talimat çıkarmaya yetkilidir.

Y¼r¼rl¼k

Madde 72 - Bu y¼netmelik yayımı tarihinde y¼r¼rl¼ęe girer.

Y¼r¼tme

Madde 73 - Bu y¼netmelik h¼k¼mlerini Tarım Orman ve K¼y¼řleri Bakanı y¼r¼t¼r.